ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
YVES BOT
της 21ης Ιουνίου 2012[1]

**Υπόθεση C-268/11**

**Atilla Gülbahce**
**κατά**
**Freie und Hansestadt Hamburg**

[αίτηση του Hamburgisches Oberverwaltungsgericht (Γερμανία)για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Απόφαση 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας — Αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων ως προς τους όρους εργασίας — Χορήγηση σε Τούρκο υπήκοο άδειας διαμονής ορισμένου χρόνου και άδειας εργασίας αορίστου χρόνου — Ανάκληση, αναδρομικώς, των αποφάσεων περί παρατάσεως της ισχύος της άδειας διαμονής — Προϋποθέσεις θεμελιώσεως δικαιώματος διαμονής βάσει του άρθρου 10, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80, σε σχέση με άδεια εργασίας αορίστου χρόνου»

1. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Hamburgisches Oberverwaltungsgericht (Γερμανία) ζητεί από το Δικαστήριο να ερμηνεύσει, εκ νέου, την απόφαση 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως[2], της 19ης Σεπτεμβρίου 1980, σχετικά με την ανάπτυξη της συνδέσεως[3].

2. Η υπόθεση αυτή αφορά Τούρκο υπήκοο ο οποίος εισήλθε στο έδαφος της Γερμανίας με θεώρηση για οικογενειακή επανένωση και στον οποίο χορηγήθηκε, για τον λόγο αυτόν, άδεια διαμονής. Στον εν λόγω εργαζόμενο χορηγήθηκε επίσης άδεια εργασίας αορίστου χρόνου. Το κυρίως ερώτημα στην εν λόγω υπόθεση αφορά το κατά πόσον οι αρχές ενός κράτους μέλους μπορούν, δυνάμει των διατάξεων της αποφάσεως 1/80, να ανακαλέσουν τις άδειες διαμονής που έχουν χορηγηθεί σε Τούρκο υπήκοο, με αναδρομική ισχύ από την ημερομηνία κατά την οποία έπαυσε να υφίσταται η αιτία από την οποία το εθνικό δίκαιο εξαρτά τη χορήγηση της άδειας. Η εν λόγω αιτία ήταν η συμβίωση με τη σύζυγό του.

3. Το ερώτημα αυτό δίνει στο Δικαστήριο την ευκαιρία, αρχικώς, να εξετάσει το κατά πόσον ο προσφεύγων της κύριας δίκης μπορεί να επικαλεστεί τα δικαιώματα που απορρέουν από το άρθρο 6, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως αυτής προκειμένου να αμφισβητήσει την εν λόγω αναδρομική ανάκληση και για να ζητήσει την παράταση της ισχύος της άδειάς του διαμονής. Η διάταξη αυτή παρέχει το δικαίωμα στους Τούρκους διακινούμενους εργαζομένους, μετά από νόμιμη εργασία διάρκειας ενός έτους στην αγορά εργασίας του κράτους μέλους υποδοχής, να ανανεώσουν την άδεια εργασίας τους στον ίδιο εργοδότη.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 — Το Συμβούλιο Συνδέσεως συστάθηκε με τη Συμφωνία Συνδέσεως μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας, η οποία υπογράφηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 1963 στην Άγκυρα, αφενός, από τη Δημοκρατία της Τουρκίας και, αφετέρου, από τα κράτη μέλη της ΕΟΚ και την Κοινότητα. Η συμφωνία αυτή συνήφθη, εγκρίθηκε και επικυρώθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας με την απόφαση 64/732/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 23ης Δεκεμβρίου 1963 (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/001, σ. 48, στο εξής: Συμφωνία Συνδέσεως).

3 — Το κείμενο της αποφάσεως 1/80 περιέχεται στο *Accord d'association et protocoles CEE-Turquie et autres textes de base,* Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Βρυξέλλες, 1992.

4. Στη συνέχεια, σε δεύτερο στάδιο, η υπόθεση αυτή δίνει στο Δικαστήριο την ευκαιρία να αποσαφηνίσει το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 10, παράγραφος 1, της εν λόγω αποφάσεως το οποίο προβλέπει ότι τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξασφαλίζουν στους Τούρκους εργαζομένους που είναι ενταγμένοι στη νόμιμη αγορά εργασίας καθεστώς που χαρακτηρίζεται από την απουσία κάθε διακρίσεως λόγω ιθαγένειας μεταξύ των εργαζομένων της Ένωσης όσον αφορά την αμοιβή και τις λοιπές συνθήκες εργασίας. Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, ιδίως, αν Τούρκος εργαζόμενος, στον οποίο έχει χορηγηθεί άδεια εργασίας αορίστου χρόνου, μπορεί βασίμως να επικαλεστεί τη διάταξη αυτή για να ζητήσει την παράταση της άδειας διαμονής του, ακόμη και αν δεν πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80.

5. Στην πραγματικότητα, το Δικαστήριο καλείται στην παρούσα υπόθεση να αποφανθεί αν το άρθρο 10, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 αφορά μόνον τις προϋποθέσεις απασχόλησης των Τούρκων υπηκόων που είναι ενταγμένοι στη νόμιμη αγορά εργασίας, τις προϋποθέσεις πρόσβασης στην εν λόγω αγορά και την απόκτηση του απαιτούμενου προς τούτο δικαιώματος διαμονής, οι οποίες, επομένως, ρυθμίζονται αποκλειστικά από το άρθρο 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως αυτής. Ή, αντιθέτως, αν μπορεί να θεωρηθεί ότι η απαγόρευση των διακρίσεων του άρθρου 10, παράγραφος 1, της εν λόγω αποφάσεως έχει επίσης επιπτώσεις στις προϋποθέσεις πρόσβασης στην απασχόληση των Τούρκων εργαζομένων και, κατά συνέπεια, στο δικαίωμά τους διαμονής;

6. Με τις παρούσες προτάσεις, θα προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 έχει την έννοια ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να ανακαλούν την άδεια διαμονής Τούρκου εργαζομένου αναδρομικά από την ημερομηνία κατά την οποία έπαυσε να υφίσταται ο λόγος από τον οποίο το εθνικό δίκαιο εξαρτά τη χορήγηση της αδείας του, όταν ο εν λόγω εργαζόμενος δεν κρίθηκε ένοχος για συμπεριφορά που ενέχει απάτη και η ανάκληση έλαβε χώρα μετά την προβλεπόμενη στη διάταξη αυτή νόμιμη απασχόληση διάρκειας ενός έτους.

7. Θα εξηγήσω, στη συνέχεια, τους λόγους για τους οποίους φρονώ ότι το άρθρο 10, παράγραφος 1, της αποφάσεως αυτής πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο Τούρκος εργαζόμενος στον οποίο χορηγείται άδεια εργασίας αορίστου χρόνου ενώ αυτός δεν πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 6, παράγραφος 1, της εν λόγω αποφάσεως, δεν μπορεί να επικαλεστεί τη διάταξη του άρθρου 10, παράγραφος 1, για να επιτύχει την παράταση της άδειάς του διαμονής στο κράτος μέλος υποδοχής.

## I – Το νομικό πλαίσιο

### Α– *Το δίκαιο της Ένωσης*

#### 1. Η Συμφωνία Συνδέσεως

8. Με σκοπό τη ρύθμιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των Τούρκων εργαζομένων στο έδαφος της Κοινότητας, συνήφθη στις 12 Σεπτεμβρίου 1963 Συμφωνία Συνδέσεως μεταξύ της Κοινότητας και της Τουρκικής Δημοκρατίας. Η συμφωνία αυτή έχει ως σκοπό την «προαγωγή της συνεχούς και ισόρροπης ενισχύσεως των εμπορικών και οικονομικών σχέσεων μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, λαμβανομένης πλήρως υπόψη της ανάγκης να διασφαλισθεί η επιτάχυνση της αναπτύξεως της οικονομίας της Τουρκικής Δημοκρατίας και της ανυψώσεως του επιπέδου απασχολήσεως και των όρων διαβιώσεως του τουρκικού λαού» [4].

4 — Βλ. άρθρο 2, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως.

9. Η σταδιακή υλοποίηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των Τούρκων εργαζομένων που αναφέρεται στη Συμφωνία Συνδέσεως πρέπει να γίνει σύμφωνα με τις αποφάσεις του Συμβουλίου Συνδέσεως, το οποίο μεριμνά για τη διασφάλιση της εφαρμογής και της σταδιακής αναπτύξεως του καθεστώτος της συνδέσεως[5].

2. Η απόφαση 1/80

10. Το Συμβούλιο Συνδέσεως εξέδωσε, έτσι, την απόφαση 1/80, η οποία έχει ως σκοπό της ιδίως τη βελτίωση της νομικής καταστάσεως των εργαζομένων και των μελών των οικογενειών τους σε σχέση με το καθεστώς που θεσπίσθηκε με την απόφαση 2/76 του Συμβουλίου Συνδέσεως, της 20ής Δεκεμβρίου 1976, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 12 της Συμφωνίας Συνδέσεως. Η τελευταία αυτή απόφαση παρείχε στους Τούρκους εργαζομένους δικαίωμα σταδιακής προσβάσεως στην απασχόληση εντός του κράτους μέλους υποδοχής και παρείχε στα τέκνα των εργαζομένων αυτών δικαίωμα προσβάσεως στην εκπαίδευση.

11. Οι εφαρμοστέες διατάξεις όσον αφορά τα δικαιώματα των Τούρκων εργαζομένων και των μελών των οικογενειών τους περιλαμβάνονται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80, το οποίο έχει ως εξής:

«Υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 7 περί της ελεύθερης προσβάσεως στην απασχόληση των μελών της οικογενείας του, ο Τούρκος εργαζόμενος ο οποίος απασχολείται στη νόμιμη αγορά εργασίας κράτους μέλους:

— έχει στο κράτος μέλος αυτό, μετά από ένα έτος νόμιμης απασχολήσεως, δικαίωμα ανανεώσεως της αδείας εργασίας στον ίδιο εργοδότη, εφόσον κατέχει θέση απασχολήσεως·

— εφόσον έχει απασχοληθεί νομίμως επί τρία έτη και τηρουμένης της προτεραιότητας που πρέπει να χορηγείται στους εργαζόμενους των κρατών μελών της Κοινότητας, δικαιούται, εντός αυτού του κράτους μέλους, να αποδεχθεί κατ' επιλογήν του άλλη προσφορά εργασίας, στο ίδιο επάγγελμα, που του έχει γίνει υπό συνήθεις συνθήκες και έχει καταγραφεί από τις υπηρεσίες απασχολήσεως του σχετικού κράτους μέλους·

— εφόσον έχει απασχοληθεί νομίμως επί τέσσερα έτη, έχει ελεύθερη πρόσβαση σε οποιαδήποτε μισθωτή δραστηριότητα της επιλογής του εντός αυτού του κράτους μέλους.»

12. Το άρθρο 10, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 προβλέπει ότι τα κράτη μέλη παρέχουν στους Τούρκους εργαζομένους που είναι ενταγμένοι στη νόμιμη αγορά εργασίας τους καθεστώς που χαρακτηρίζεται από την απουσία κάθε διακρίσεως λόγω ιθαγενείας σε σχέση με τους εργαζομένους της Ένωσης, όσον αφορά την αμοιβή και τους λοιπούς όρους εργασίας.

13. Κατά το άρθρο 13 της αποφάσεως αυτής:

«Τα κράτη μέλη της Κοινότητας και η Τουρκία δεν δύνανται να εισαγάγουν νέους περιορισμούς σχετικά με την πρόσβαση στην απασχόληση των εργαζομένων και των μελών της οικογένειάς τους των οποίων η διαμονή και η εργασία είναι νόμιμες στο αντίστοιχο έδαφός τους.»

5 — Βλ. άρθρο 6 της Συμφωνίας Συνδέσεως.

Β– *Η εθνική νομοθεσία*

14. Το άρθρο 19, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, σημεία 1 και 4, του νόμου για την είσοδο και παραμονή των αλλοδαπών στην επικράτεια της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας (Gesetz über die Einreise und den Aufenthalt von Ausländern im Bundesgebiet), της 9ης Ιουλίου 1990[6], ορίζει ότι, σε περίπτωση διακοπής της έγγαμης συμβιώσεως, παρατείνεται η ισχύς της άδειας παραμονής του συζύγου διότι αυτός αποκτά δικαίωμα διαμονής αυτοτελές και ανεξάρτητο του λόγου διαμονής του άρθρου 17, παράγραφος 1, του Ausländergesetz, όταν η έγγαμη συμβίωση εντός του ομοσπονδιακού εδάφους διήρκεσε τουλάχιστον δύο έτη και όταν ο αλλοδαπός κατείχε, μέχρι τη συνδρομή των προϋποθέσεων που αναφέρονται στα σημεία 1 έως 3, άδεια διαμονής, εκτός αν δεν μπόρεσε να ζητήσει εγκαίρως την παράταση της άδειας διαμονής για λόγους για τους οποίους δεν ευθύνεται ο ίδιος.

15. Το άρθρο 23, παράγραφος 1, σημείο 1, του Ausländergesetz προβλέπει ότι η άδεια διαμονής πρέπει να χορηγείται, κατά το άρθρο του 17, παράγραφος 1, στον/ην αλλοδαπό σύζυγο Γερμανού/ίδας υπηκόου, όταν ο/η εν λόγω Γερμανός/ίδα υπήκοος έχει τη συνήθη διαμονή του/της στο ομοσπονδιακό έδαφος της Γερμανίας.

16. Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, του γερμανικού νόμου περί διαμονής, εργασίας και ενσωματώσεως των αλλοδαπών στο ομοσπονδιακό έδαφος (Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet), της 30ής Ιουλίου 2004[7], οι αλλοδαποί, για να εισέλθουν και να διαμείνουν στο ομοσπονδιακό έδαφος, πρέπει να έχουν στην κατοχή τους τίτλο διαμονής, εκτός αν το δίκαιο της Ένωσης ή κανονιστική διάταξη ορίζει άλλως ή εκτός αν απορρέει δικαίωμα διαμονής από τη Συμφωνία Συνδέσεως.

17. Δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 2, του Aufenthaltsgesetz, η άδεια διαμονής επιτρέπει την άσκηση μισθωτής δραστηριότητας στις περιπτώσεις που ο νόμος αυτός το προβλέπει ή όταν η άδεια διαμονής επιτρέπει ειδικά την άσκηση της δραστηριότητας αυτής. Σε κάθε άδεια διαμονής πρέπει να αναγράφεται εάν επιτρέπεται η άσκηση μισθωτής δραστηριότητας. Ο αλλοδαπός που δεν έχει στην κατοχή του άδεια διαμονής με σκοπό τη μισθωτή απασχόληση δεν επιτρέπεται να εργαστεί εκτός εάν το ομοσπονδιακό γραφείο εργασίας το έχει εγκρίνει ή εάν κανονιστική διάταξη προβλέπει ότι η άσκηση μισθωτής απασχόλησης χωρίς την άδεια του εν λόγω γραφείου είναι νόμιμη. Οι περιορισμοί που τίθενται κατά τη χορήγηση της άδειας από το εν λόγω γραφείο πρέπει να αναγράφονται στην άδεια διαμονής.

18. Το άρθρο 4, παράγραφος 5, του Aufenthaltsgesetz ορίζει ότι αλλοδαπός ο οποίος, κατ' εφαρμογή της Συμφωνίας Συνδέσεως, έχει δικαίωμα διαμονής υποχρεούται, εάν δεν έχει ούτε άδεια εγκατάστασης ούτε άδεια μόνιμης διαμονής στην Ένωση, να θεμελιώσει την ύπαρξη του δικαιώματος αυτού αποδεικνύοντας ότι κατέχει άδεια διαμονής. Η άδεια διαμονής χορηγείται κατόπιν αιτήσεως.

19. Κατά το άρθρο 39 του Aufenthaltsgesetz, άδεια διαμονής που επιτρέπει σε αλλοδαπό να ασκήσει μισθωτή δραστηριότητα μπορεί να χορηγηθεί μόνον κατόπιν εγκρίσεως του ομοσπονδιακού γραφείου εργασίας, εκτός αν άλλως ορίζεται. Η έγκριση μπορεί να δοθεί μόνον εάν αυτό προβλέπεται από διακρατικές συμφωνίες, από τον νόμο ή από κανονιστική διάταξη. Το άρθρο 50, παράγραφος 1, του Aufenthaltsgesetz ορίζει ότι ο αλλοδαπός οφείλει να εγκαταλείψει το έδαφος της Ομοσπονδιακής Γερμανίας όταν δεν έχει ή δεν έχει πλέον την απαιτούμενη άδεια διαμονής και δεν έχει ή δεν έχει πλέον δικαίωμα διαμονής βάσει της Συμφωνίας Συνδέσεως.

6 — *BGBl.* 1990 I, σ. 1354, στο εξής: Ausländergesetz.

7 — *BGBl.* 2004 I, σ. 1950, όπως αυτός δημοσιεύθηκε στις 25 Φεβρουαρίου 2008 (*BGBl.* 2008 I, σ. 162, στο εξής: Aufenthaltsgesetz).

20. Δυνάμει του άρθρου 105, παράγραφος 2, του Aufenthaltsgesetz, άδεια εργασίας που χορηγήθηκε πριν από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού θεωρείται ότι συνιστά έγκριση άνευ περιορισμών του ομοσπονδιακού γραφείου εργασίας για την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας.

Γ – *Η νομολογία Eddline El-Yassini και Gattoussi*

21. Στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι αποφάσεις Eddline El-Yassini και Gattoussi [8], το Δικαστήριο κλήθηκε να αποφανθεί επί ζητήματος παρόμοιου με αυτό που έθεσε το αιτούν δικαστήριο στην υπό κρίση υπόθεση, αλλά σε διαφορετικό νομικό πλαίσιο. Συγκεκριμένα, οι υποθέσεις εκείνες είχαν ως νομικό πλαίσιο αντίστοιχα, τη συμφωνία συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και του Βασιλείου του Μαρόκου [9] και την ευρωμεσογειακή συμφωνία για τη σύνδεση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, με τη Δημοκρατία της Τυνησίας, αφετέρου [10].

22. Στις εν λόγω υποθέσεις, το κράτος μέλος υποδοχής συνέτμησε, μέσω περιορισμού του δικαιώματός του διαμονής, το δικαίωμα προς άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας του οποίου απολαύει υπήκοος τρίτης χώρας, τη στιγμή κατά την οποία το ίδιο δικαίωμα του είχε χορηγηθεί μέσω άδειας εργασίας [11].

23. Στον El-Yassini χορηγήθηκε, μετά τη σύναψη γάμου με Βρετανίδα υπήκοο, το 1991, άδεια διαμονής στο Ηνωμένο Βασίλειο με διάρκεια ισχύος δώδεκα μηνών. Μετά τον γάμο του, άσκησε μισθωτή δραστηριότητα. Ο El-Yassini, μετά τη διάζευξη από τη σύζυγό του, ζήτησε, το 1992, παράταση ισχύος της αδείας παραμονής του στο Ηνωμένο Βασίλειο στηριζόμενος στο άρθρο 40, πρώτο εδάφιο, της Συμφωνίας ΕΟΚ-Μαρόκου, το οποίο προβλέπει ότι κάθε κράτος μέλος εξασφαλίζει στους εργαζομένους μαροκινής υπηκοότητας, οι οποίοι απασχολούνται στην επικράτειά του, καθεστώς που χαρακτηρίζεται από την απουσία κάθε διακρίσεως βασιζομένης στην ιθαγένεια σε σχέση με τους ιδίους του υπηκόους, όσον αφορά τους όρους εργασίας και αμοιβής. Η αίτηση του El-Yassini απορρίφθηκε από τον Secretary of State for the Home Department με την αιτιολογία, κυρίως, ότι η έκφραση «όσον αφορά τους όρους εργασίας και αμοιβής» που χρησιμοποιείται στη διάταξη αυτή δεν αφορά το δικαίωμα παραμονής Μαροκινού εργαζομένου εντός του κράτους μέλους υποδοχής και ότι, επομένως, δεν μπορεί να νοηθεί ως παρέχουσα σ' αυτόν το δικαίωμα να συνεχίζει να εργάζεται εντός του κράτους αυτού μετά τη λήξη της ισχύος της άδειάς του διαμονής.

24. Ο Gattoussi, υπήκοος Τυνησίας, μετά τη σύναψη γάμου με Γερμανίδα υπήκοο και αφού του χορηγήθηκε άδεια με σκοπό την οικογενειακή επανένωση, έλαβε άδεια διαμονής τριετούς ισχύος και στη συνέχεια άδεια εργασίας αορίστου χρόνου. Οι γερμανικές αρχές, αφού ενημερώθηκαν ότι ο Gattoussi τελούσε σε διάσταση με τη σύζυγό του, μείωσαν τη διάρκεια ισχύος της άδειάς του διαμονής και τον διέταξαν να εγκαταλείψει τη Γερμανική Επικράτεια επί ποινή απελάσεώς του προς την Τυνησία. Όπως ακριβώς στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Eddline El-Yassini, οι εθνικές αρχές θεώρησαν ότι ο Gattoussi δεν μπορούσε να αξιώσει δικαίωμα διαμονής βάσει του άρθρου 64, παράγραφος 1, της ευρωμεσογειακής συμφωνίας, κατά το οποίο κάθε κράτος μέλος εξασφαλίζει στους εργαζομένους μαροκινής υπηκοότητας, οι οποίοι απασχολούνται στην επικράτειά του, καθεστώς που χαρακτηρίζεται από την απουσία κάθε διακρίσεως βασιζομένης στην ιθαγένεια σε σχέση με τους ιδίους του υπηκόους, όσον αφορά τους όρους εργασίας, αμοιβής και απολύσεως.

8 — Αποφάσεις της 2ας Μαρτίου 1999, C-416/96 (Συλλογή 1999, σ. I-1209), και της 14ης Δεκεμβρίου 2006, C-97/05 (Συλλογή 2006, σ. I-11917), αντιστοίχως.

9 — Η συμφωνία υπογράφτηκε στο Ραμπάτ στις 27 Απριλίου 1976 και εγκρίθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2211/78 του Συμβουλίου, της 26ης Σεπτεμβρίου 1978 (ΕΕ L 264, σ. 1, στο εξής: Συμφωνία ΕΟΚ-Μαρόκου).

10 — Η συμφωνία αυτή συνήφθη στις Βρυξέλλες στις 17 Ιουλίου 1995 και εγκρίθηκε εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα με την απόφαση 98/238/ΕΚ, ΕΚΑΧ του Συμβουλίου και της Επιτροπής, της 26ης Ιανουαρίου 1998 (ΕΕ L 97, σ. 1, στο εξής: ευρωμεσογειακή συμφωνία).

11 — Βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Gattoussi (σκέψη 31).

25. Και στις δύο υποθέσεις, παρά το γεγονός ότι οι αιτούντες διέθεταν άδεια εργασίας αορίστου χρόνου και εργάζονταν, οι εθνικές αρχές αρνήθηκαν να παρατείνουν το δικαίωμά τους διαμονής, διότι ο αρχικός λόγος παροχής του δικαιώματος αυτού είχε παύσει να υφίσταται κατά τον χρόνο της εκπνοής ισχύος της άδειάς τους διαμονής. Το ζήτημα στις δύο αυτές υποθέσεις ήταν, επομένως, κατά πόσον το άρθρο 40, πρώτο εδάφιο, της Συμφωνίας ΕΟΚ-Μαρόκου και το άρθρο 64, παράγραφος 1, της ευρωμεσογειακής συμφωνίας είχαν την έννοια ότι απαγόρευαν στα κράτη μέλη να αρνηθούν τη χορήγηση, υπό τις συνθήκες αυτές, άδειας διαμονής.

26. Με την προπαρατεθείσα απόφαση Eddline El-Yassini, το Δικαστήριο έκρινε, συναφώς, ότι, «στο παρόν στάδιο εξελίξεως του κοινοτικού δικαίου, δεν απαγορεύεται, κατ' αρχήν, σ' ένα κράτος μέλος να αρνηθεί την παράταση της ισχύος της αδείας διαμονής Μαροκινού υπηκόου στον οποίο είχε επιτραπεί η είσοδος στο έδαφός του και η άσκηση εκεί επαγγελματικής δραστηριότητας, από τη στιγμή που ο αρχικός λόγος παροχής του δικαιώματος διαμονής έχει παύσει να υφίσταται κατά τον χρόνο της εκπνοής ισχύος της χορηγηθείσας στο ενδιαφερόμενο πρόσωπο άδειας παραμονής» [12]. Έκρινε, επίσης, ότι το «γεγονός ότι αυτό το μέτρο των αρμοδίων εθνικών αρχών υποχρεώνει τον ενδιαφερόμενο να θέσει τέρμα, πριν από τη λήξη της συναφθείσας με τον εργοδότη του συμβάσεως εργασίας, στην εργασιακή του σχέση εντός του κράτους μέλους υποδοχής δεν επηρεάζει, κατά γενικό κανόνα, την ερμηνεία αυτή» [13].

27. Ωστόσο, το Δικαστήριο έκρινε στη συνέχεια ότι «τούτο δεν ισχύει αν το αιτούν δικαστήριο επρόκειτο να διαπιστώσει ότι το κράτος μέλος υποδοχής είχε παράσχει στον Μαροκινό διακινούμενο εργαζόμενο συγκεκριμένα δικαιώματα, σχετικά με την άσκηση έμμισθης δραστηριότητας, τα οποία ήσαν ευρύτερα από αυτά που του είχαν παρασχεθεί από το ίδιο αυτό κράτος όσον αφορά την παραμονή» [14]. Τούτο θα συνέβαινε αν το οικείο κράτος μέλος είχε χορηγήσει στον ενδιαφερόμενο άδεια παραμονής μόνο για περίοδο μικρότερη εκείνης της άδειας εργασίας και αν, στη συνέχεια και πριν από τη λήξη ισχύος της άδειας εργασίας, το οικείο κράτος αρνιόταν να παρατείνει την ισχύ της άδειας παραμονής χωρίς να δικαιολογήσει την άρνηση αυτή επικουρούμενο λόγους προστασίας θεμιτού συμφέροντος του κράτους, όπως λόγοι δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας και δημοσίας υγείας [15].

28. Η πρακτική αποτελεσματικότητα του άρθρου 40, πρώτο εδάφιο, της Συμφωνίας ΕΟΚ-Μαρόκου συνεπάγεται, κατ' ανάγκην, ότι σε περίπτωση που σε Μαροκινό υπήκοο επετράπη νομίμως να ασκήσει επαγγελματική δραστηριότητα στο έδαφος κράτους μέλους για ορισμένη περίοδο, ο ενδιαφερόμενος απολαύει, καθ' όλην αυτή την περίοδο, των δικαιωμάτων που η εν λόγω νομοθεσία του παρέχει [16].

29. Τον ίδιο συλλογισμό ακολούθησε το Δικαστήριο και στην προπαρατεθείσα απόφαση Gattoussi [17].

## II – Τα πραγματικά περιστατικά και η διαφορά της κύριας δίκης

30. Ο A. Gülbahce, Τούρκος υπήκοος, εισήλθε στο έδαφος της Γερμανίας τον Φεβρουάριο του 1996 και υπέβαλε αίτηση ασύλου. Τον Ιούνιο του 1997 νυμφεύθηκε Γερμανίδα υπήκοο. Η αίτηση ασύλου απορρίφθηκε στη συνέχεια.

12 — Απόφαση Eddline El-Yassini, προπαρατεθείσα (σκέψη 62).

13 — Ομοίως (σκέψη 63).

14 — Ομοίως (σκέψη 64).

15 — Ομοίως (σκέψη 65).

16 — Ομοίως (σκέψη 66).

17 — Βλ. σκέψεις 29 έως 40 της αποφάσεως αυτής.

31. Ο A. Gülbahce επέστρεψε στη χώρα καταγωγής του τον Μάιο του 1998 και επανήλθε στη Γερμανία στις 8 Ιουνίου του ίδιου έτους με θεώρηση για οικογενειακή επανένωση. Προς τούτο, δήλωσε ως κατοικία του τη διεύθυνση στην οποία κατοικούσε το διάστημα εκείνο η σύζυγός του. Τον Ιούλιο του 1998, η αρμόδια για τους αλλοδαπούς τοπική αρχή του χορήγησε άδεια διαμονής για ένα έτος. Η ισχύς της άδειας αυτής παρατάθηκε στις 17 Ιουνίου 1999 μέχρι τις 2 Ιουλίου 2001. Παράλληλα, στις 29 Σεπτεμβρίου 1998, το Γραφείο Εργασίας του Bochum (Γερμανία) χορήγησε στον A. Gülbahce άδεια εργασίας αορίστου χρόνου.

32. Από τον Φεβρουάριο έως τον Νοέμβριο του 1999, ο A. Gülbahce απασχολήθηκε ως βοηθητικός στον κλάδο των κατασκευών στο Αμβούργο (Γερμανία), στη συνέχεια, εκ νέου, από τον Σεπτέμβριο του 2000, σε διάφορους εργοδότες, πάντα στο Αμβούργο. Οι συμβάσεις εργασίας είχαν διάρκεια μικρότερη του έτους.

33. Την 1η Ιουλίου 2000, ο A. Gülbahce υπέβαλε αίτηση για ένα διαμέρισμα στο Αμβούργο και τον Ιούνιο του 2001 υπέβαλε, στην αρμόδια για τους αλλοδαπούς αρχή της Freie und Hansestadt του Αμβούργου, αίτηση για παράταση της άδειάς του διαμονής λόγω εργασίας.

34. Στις 16 Αυγούστου 2001, η Freie und Hansestadt του Αμβούργου χορήγησε στον A. Gülbahce άδεια διαμονής διαρκείας δύο ετών, την ισχύ της οποίας παρέτεινε για τελευταία φορά στις 20 Ιανουαρίου 2004 για δύο ακόμη έτη.

35. Τον Ιούλιο του 2005, η Freie und Hansestadt του Αμβούργου πληροφορήθηκε ότι η σύζυγος του A. Gülbahce είχε δηλώσει εγγράφως, στις 2 Νοεμβρίου 1999, στον Δήμο του Aschersleben (Γερμανία) ότι από την 1η Οκτωβρίου 1999 ζει χωριστά από τον A. Gülbahce. Ο A. Gülbahce επιβεβαίωσε ενώπιον της Freie und Hansestadt του Αμβούργου ότι χώρισε οριστικά από τη σύζυγό του τον Νοέμβριο του 2000. Λόγω της εργασίας του, μετακινούνταν συχνά σε ολόκληρη τη Γερμανία και διέμενε με τη σύζυγό του μόνο τα σαββατοκύριακα και όταν είχε άδεια.

36. Τον Δεκέμβριο του 2005, ο A. Gülbahce ζήτησε την παράταση της ισχύος της άδειάς του διαμονής ενόψει επαγγελματικής δραστηριότητας που ανέλαβε τον Νοέμβριο του 2004 στην εταιρία Atla GmbH στο Αμβούργο.

37. Με απόφαση της 6ης Φεβρουαρίου 2006, η οποία επικυρώθηκε με απόφαση της 29ης Αυγούστου 2006, η Freie und Hansestadt του Αμβούργου ανακάλεσε, με αναδρομική ισχύ, τις άδειες διαμονής του A. Gülbahce της 16ης Αυγούστου 2001 και της 20ής Ιανουαρίου 2004. Απέρριψε το αίτημα για παράταση της ισχύος της άδειάς του διαμονής και τον απείλησε με διοικητική απέλαση στην Τουρκία. Κατά τη Freie und Hansestadt του Αμβούργου, η ισχύς των αδειών διαμονής του A. Gülbahce δεν μπορούσε να παραταθεί διότι η έγγαμη συμβίωση δεν διήρκεσε δύο έτη σύμφωνα με τις δηλώσεις της συζύγου του. Η Freie und Hansestadt του Αμβούργου θεώρησε επίσης ότι ο A. Gülbahce δεν μπορούσε να αντλήσει δικαίωμα παρατάσεως της ισχύος της άδειάς του διαμονής από το άρθρο 6 της αποφάσεως 1/80, επειδή κατά το χρονικό σημείο της εκάστοτε παρατάσεως της ισχύος της άδειας δεν είχε εργασθεί επί τουλάχιστον ένα έτος στον ίδιο εργοδότη. Περαιτέρω, ο A. Gülbahce έλαβε τις εν λόγω άδειες διαμονής μετερχόμενος απάτη, δεδομένου ότι η έγγαμη συμβίωση μεταξύ αυτού και της συζύγου του είχε διακοπεί.

38. Με απόφαση της 3ης Ιουλίου 2007, το Verwaltungsgericht (Γερμανία) απέρριψε την προσφυγή που άσκησε ο A. Gülbahce κατά της αποφάσεως της Freie und Hansestadt του Αμβούργου, με το αιτιολογικό ότι η ανωτέρω αρχή ορθώς ανακάλεσε τις άδειες διαμονής, δεδομένου ότι η έγγαμη συμβίωση μεταξύ των συζύγων δεν είχε διαρκέσει δύο έτη. Εξάλλου, το άρθρο 10, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80, το οποίο επικαλέστηκε ο A. Gülbahce σε σχέση με την άδεια εργασίας αορίστου χρόνου που του χορηγήθηκε, δεν θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα να υποχρεωθεί η Freie und Hansestadt του Αμβούργου να του επιτρέψει, μέσω της παράτασης της ισχύος της άδειάς του διαμονής, να συνεχίσει την επαγγελματική δραστηριότητα που ασκούσε στο παρελθόν.

39. Με απόφαση της 29ης Μαΐου 2008, το Hamburgisches Oberverwaltungsgericht, ως δευτεροβάθμιο δικαστήριο, τροποποίησε την απόφαση του Verwaltungsgericht και υποχρέωσε τη Freie und Hansestadt του Αμβούργου να χορηγήσει άδεια διαμονής στον A. Gülbahce με το αιτιολογικό ότι από την άδεια εργασίας αορίστου χρόνου, σε συνδυασμό με το άρθρο 10, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80, συνάγεται δικαίωμα διαμονής ανεξάρτητο του γάμου. Συγκεκριμένα, Τούρκος εργαζόμενος, ενταγμένος στη νόμιμη αγορά εργασίας κράτους μέλους, ο οποίος κατέχει νόμιμη άδεια εργασίας αορίστου χρόνου, δικαιούται να επικαλεσθεί τη διάταξη αυτή, ακόμη και αν δεν μπορεί να επικαλεσθεί τα δικαιώματα που απορρέουν από το άρθρο 6 της εν λόγω αποφάσεως. Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο εκτιμά ότι πρέπει να εφαρμοστεί κατ' αναλογία η νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με την απαγόρευση των διακρίσεων που απορρέει από τη Συμφωνία ΕΟΚ-Μαρόκου και από την ευρωμεσογειακή συμφωνία. Το δικαίωμα πραγματικής ασκήσεως επαγγελματικής δραστηριότητας θα μπορούσε να του αφαιρεθεί μόνο για λόγους προστασίας θεμιτού συμφέροντος του κράτους, δηλαδή για λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφάλειας και δημοσίας υγείας. Όμως, τέτοιοι λόγοι δεν υφίστανται και, ειδικότερα, ο A. Gülbahce δεν είχε συνάψει εικονικό γάμο.

40. Το Bundesverwaltungsgericht (Γερμανία), αποφαινόμενο επί αιτήσεως αναιρέσεως, αναίρεσε, με απόφαση της 8ης Δεκεμβρίου 2009, την απόφαση της 29ης Μαΐου 2008 και ανέπεμψε την υπόθεση προς περαιτέρω εξέταση και κρίση, με το σκεπτικό ότι το δευτεροβάθμιο δικαστήριο κακώς έλαβε ως δεδομένο ότι ο A. Gülbahce είχε δικαίωμα παρατάσεως της ισχύος της άδειάς του διαμονής ή χορηγήσεως άδειας διαμονής βάσει του άρθρου 10, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 λαμβάνοντας υπόψη ότι του είχε χορηγηθεί άδεια εργασίας αορίστου χρόνου.

41. Το αιτούν δικαστήριο αναφέρει ότι, όπως προκύπτει από τις νέες επ' ακροατηρίου συζητήσεις που διεξήχθησαν στο πλαίσιο της παραπομπής της υποθέσεως καθώς και από τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισαν οι διάδικοι, ο A. Gülbahce απασχολείται, από τον Οκτώβριο του 2006, στην Consultin Bau GmbH η οποία είναι εγκατεστημένη στο Αμβούργο, στην αρχή κατά διαστήματα και, στη συνέχεια, από τις 2 Νοεμβρίου 2009, αδιαλείπτως.

## III – Τα προδικαστικά ερωτήματα

42. Έχοντας αμφιβολίες ως προς την ερμηνεία που πρέπει να δοθεί στις διατάξεις της αποφάσεως 1/80, το Hamburgisches Oberverwaltungsgericht αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα εξής προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 10, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 την έννοια:

α) ότι ο Τούρκος υπήκοος, στον οποίο χορηγήθηκε νομίμως η άδεια ασκήσεως, στην επικράτεια κράτους μέλους, επαγγελματικής δραστηριότητας για συγκεκριμένο χρόνο (ενδεχομένως και αορίστου χρόνου), ο οποίος υπερβαίνει τη διάρκεια ισχύος της άδειας διαμονής (η καλούμενη ευρύτερου περιεχομένου άδεια εργασίας), μπορεί κατά τη συνολική διάρκεια του χρόνου αυτού να ασκήσει τα δικαιώματα που απορρέουν από την εν λόγω άδεια, στο μέτρο που αυτό δεν απαγορεύεται από λόγους που ανάγονται στην προστασία θεμιτού συμφέροντος του κράτους, δηλαδή από λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας και δημοσίας υγείας,

β) και ότι απαγορεύεται σε κράτος μέλος να αρνείται εκ προοιμίου να αναγνωρίσει στην άδεια αυτή, επί τη βάσει εθνικών διατάξεων που ίσχυαν κατά τον χρόνο της χορηγήσεώς της σχετικά με την εξάρτηση της άδειας εργασίας από την άδεια διαμονής, οποιοδήποτε αποτέλεσμα επί του δικαιώματος διαμονής (σύμφωνα με: απόφαση [Eddline] El-Yassini, [προπαρατεθείσα], σημείο 3 της περιλήψεως, σκέψεις 62 έως 69, για την εμβέλεια του

άρθρου 40, πρώτο εδάφιο, της Συμφωνίας ΕΟΚ-Μαρόκου, και απόφαση […] Gattoussi, [προπαρατεθείσα], σημείο 2 της περιλήψεως, σκέψεις 36 έως 43, για την εμβέλεια του άρθρου 64, παράγραφος 1, της ευρωμεσογειακής Συμφωνίας συνδέσεως […]);

Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα αυτό:

2) Έχει το άρθρο 13 της αποφάσεως 1/80 την έννοια ότι η ρήτρα διατηρήσεως της ισχύουσας καταστάσεως απαγορεύει να στερηθεί ενταγμένος στη νόμιμη αγορά εργασίας Τούρκος εργαζόμενος, επί τη βάσει κανονιστικής ρυθμίσεως (εν προκειμένω: με τον [Aufenthaltsgesetz], της δυνατότητας να επικαλεστεί παράβαση της απαγορεύσεως των διακρίσεων του άρθρου 10, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 σε σχέση με την προηγουμένως χορηγηθείσα σε αυτόν άδεια εργασίας, της οποίας η διάρκεια ισχύος υπερβαίνει τη διάρκεια ισχύος της άδειας διαμονής;

Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα αυτό:

3) Έχει το άρθρο 10, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 την έννοια ότι η προβλεπόμενη σε αυτό απαγόρευση των διακρίσεων δεν απαγορεύει, εν πάση περιπτώσει, στις εθνικές αρχές να ανακαλούν προσωρινής ισχύος άδειες διαμονής, οι οποίες κακώς χορηγήθηκαν κατά το εθνικό δίκαιο σε Τούρκο εργαζόμενο για ορισμένο χρόνο, μετά τη λήξη της διάρκειας ισχύος τους σύμφωνα με τις εθνικές διατάξεις καθόσον η ανάκληση αφορά χρονικές περιόδους κατά τις οποίες ο Τούρκος εργαζόμενος πράγματι αξιοποίησε την αορίστου χρόνου άδεια εργασίας που του χορηγήθηκε νομίμως και άσκησε επαγγελματική δραστηριότητα;

4) Έχει το άρθρο 10, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 περαιτέρω την έννοια ότι ο κανόνας αυτός καταλαμβάνει αποκλειστικά την επαγγελματική δραστηριότητα, την οποία ασκεί Τούρκος εργαζόμενος, ο οποίος διαθέτει νομίμως χορηγηθείσα από τις εθνικές αρχές άδεια εργασίας αορίστου χρόνου και μη υποκείμενη σε αντικειμενικούς περιορισμούς, κατά τον χρόνο κατά τον οποίο λήγει η προσωρινής ισχύος άδεια διαμονής που του χορηγήθηκε για άλλο σκοπό, και ότι ο Τούρκος εργαζόμενος που τελεί στην κατάσταση αυτή δεν μπορεί, επομένως, να απαιτήσει από τις εθνικές αρχές να επιτρέψουν, και μετά την οριστική εγκατάλειψη της εργασίας αυτής, την περαιτέρω παραμονή του ενόψει νέας απασχολήσεως –ενδεχομένως μετά από μια αναγκαία για την αναζήτηση θέσεως εργασίας διακοπή;

5) Έχει το άρθρο 10, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 περαιτέρω την έννοια ότι η απαγόρευση των διακρίσεων απαγορεύει στις εθνικές αρχές του κράτους μέλους υποδοχής (μόνον) να λάβουν, κατά ενταγμένου στη νόμιμη αγορά εργασίας Τούρκου υπηκόου, στον οποίο το εν λόγω κράτος χορήγησε αρχικά περισσότερα δικαιώματα σε σχέση με την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας από αυτά που συνδέονται με τη διαμονή του, μετά την εκπνοή της τελευταίως χορηγηθείσας άδειας διαμονής, μέτρα απομακρύνσεώς του από την εθνική επικράτεια, καθόσον τα μέτρα αυτά δεν εμπίπτουν στην προστασία θεμιτού συμφέροντος του κράτους, πλην όμως δεν τις υποχρεώνει να χορηγήσουν άδεια διαμονής;»

## IV – Ανάλυση

43. Ο A. Gülbahce εκτιμά ότι η παράταση ισχύος των αδειών διαμονής τον Αύγουστο του 2001 και τον Ιανουάριο του 2004 δεν ήταν παράνομη και ότι βασίμως ζήτησε την παράταση αυτή για να είναι σε θέση να ασκήσει το δικαίωμα για απασχόληση το οποίο αντλούσε από την άδεια εργασίας αορίστου χρόνου που του χορηγήθηκε τον Σεπτέμβριο του 1998.

44. Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι το Hamburgisches Oberverwaltungsgericht λαμβάνει ως δεδομένο ότι ο A. Gülbahce δεν μπορούσε να επικαλεσθεί τα δικαιώματα του άρθρου 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 προκειμένου να προσβάλει την ανάκληση των αδειών διαμονής.

45. Ωστόσο, επισημαίνω ότι στην απόφαση αυτή αναφέρεται ότι ο A. Gülbahce είχε ζητήσει, τον Δεκέμβριο του 2005, παράταση ισχύος της άδειάς του διαμονής διότι από τον Νοέμβριο του 2004 είχε αρχίσει να εργάζεται στην επιχείρηση Atla GmbH, στο Αμβούργο. Ομοίως, αναφέρεται ότι ο A. Gülbahce άσκησε επαγγελματική δραστηριότητα μεγαλύτερης διάρκειας μόνο τον Νοέμβριο του 2004, δραστηριότητα που διήρκεσε μέχρι τον Ιούνιο του 2006 [18]. Εξάλλου, το αιτούν δικαστήριο εξηγεί ότι, κατά τη στιγμή της ανακλήσεως των αδειών διαμονής, τον Αύγουστο του 2001 και τον Ιανουάριο του 2004, και της αρνήσεως παρατάσεως ισχύος της άδειάς του διαμονής, τον Φεβρουάριο του 2006, ο A. Gülbahce εργαζόταν στον ίδιο εργοδότη για διάστημα μεγαλύτερο του έτους [19].

46. Επομένως, δεν θεωρώ προφανές ότι ο A. Gülbahce δεν πληρούσε με κανένα τρόπο τις προϋποθέσεις του άρθρου 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80.

47. Συνεπώς, για να δοθεί χρήσιμη απάντηση στο αιτούν δικαστήριο, θα εξετάσω τα ερωτήματα που υποβλήθηκαν, πρώτον, με βάση την υπόθεση ότι ο A. Gülbahce μπορούσε να στηρίξει το δικαίωμά του για παράταση της άδειας διαμονής του στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80, και, στη συνέχεια, λαμβάνοντας ως δεδομένη τη βάση στην οποία στηρίζεται το αιτούν δικαστήριο, ότι δηλαδή ο A. Gülbahce δεν πληροί τις προϋποθέσεις της διατάξεως αυτής.

### Α– *Ο A. Gülbahce μπορεί να στηριχθεί στο δικαίωμα που απορρέει από το άρθρο 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80*

48. Το αιτούν δικαστήριο εξηγεί ότι, σύμφωνα με τις εθνικές διατάξεις, με την ανάκληση, τον Φεβρουάριο του 2006, των αδειών διαμονής του Αυγούστου 2001 και του Ιανουαρίου 2004, το δικαίωμα διαμονής του A. Gülbahce έπαυσε να υφίσταται αναδρομικά από τις 3 Ιουλίου 2001 και, επομένως, ο A. Gülbahce δεν μπορούσε να επικαλεσθεί το άρθρο 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 [20].

49. Η διαπίστωση αυτή έρχεται σε ευθεία αντίθεση με τη νομολογία του Δικαστηρίου στην απόφαση Unal [21].

50. Συγκεκριμένα, στην απόφαση εκείνη, το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80 έχει την έννοια ότι αποκλείει τη δυνατότητα των αρμοδίων εθνικών αρχών να ανακαλέσουν την άδεια διαμονής Τούρκου εργαζομένου αναδρομικώς από την ημερομηνία κατά την οποία έπαυσε να συντρέχει ο λόγος από τον οποίο το εθνικό δίκαιο εξαρτούσε τη χορήγηση της αδείας του, όταν ο εν λόγω εργαζόμενος δεν μετήλθε απάτη και η ανάκληση έλαβε χώρα μετά τη λήξη της προβλεπόμενης από το εν λόγω άρθρο 6, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, περιόδου ενός έτους νόμιμης απασχολήσεως.

51. Το Δικαστήριο έκρινε μεταξύ άλλων ότι κατά τη γενική αρχή του σεβασμού των κεκτημένων δικαιωμάτων, όταν Τούρκος υπήκοος βασίμως δύναται να επικαλεστεί δικαιώματα δυνάμει διατάξεως της αποφάσεως 1/80, τα δικαιώματα αυτά δεν εξαρτώνται πλέον από το αν εξακολουθούν να συντρέχουν οι περιστάσεις υπό τις οποίες αυτά γεννήθηκαν, δεδομένου ότι τέτοια προϋπόθεση δεν επιβάλλεται από την απόφαση αυτή [22].

18 — Βλ. σκέψη 23 της αποφάσεως περί παραπομπής.

19 — Βλ. σκέψη 24 της αποφάσεως περί παραπομπής.

20 — Βλ. σκέψη 23 της αποφάσεως περί παραπομπής.

21 — Απόφαση της 29ης Σεπτεμβρίου 2011, C-187/10 (Συλλογή 2011, σ. I-9045).

22 — Απόφαση Unal, προπαρατεθείσα (σκέψη 50).

52. Για να προσδιοριστεί αν ο Unal είχε αποκτήσει τέτοια δικαιώματα, το Δικαστήριο έλαβε ως βάση την ημερομηνία κατά την οποία οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους υποδοχής έλαβαν την απόφαση ανακλήσεως της άδειας διαμονής του Τούρκου εργαζομένου [23].

53. Στην υπόθεση της κύριας δίκης, οι άδειες διαμονής του A. Gülbahce της 16ης Αυγούστου 2001 και της 20ής Ιανουαρίου 2004 ανακλήθηκαν με απόφαση της 6ης Φεβρουαρίου 2006. Όμως, όπως εκτέθηκε στο σημείο 45 των προτάσεών μου, την ημερομηνία εκείνη ο A. Gülbahce εργαζόταν ήδη για διάστημα μεγαλύτερο του έτους στον ίδιο εργοδότη.

54. Επομένως, την ημερομηνία κατά την οποία ανακλήθηκαν οι επίδικες άδειες διαμονής, ο A. Gülbahce είχε ενδεχομένως αποκτήσει δικαιώματα δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80, γεγονός που συνεπάγεται κατ' ανάγκην την ύπαρξη αντιστοίχου δικαιώματος διαμονής υπέρ αυτού [24]. Προς τούτο, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει αν η περίοδος εργασίας που συμπλήρωσε ο A. Gülbahce από τον Νοέμβριο του 2004 μέχρι τον Ιούνιο του 2006 πληροί την προϋπόθεση του ενός έτους νόμιμης απασχολήσεως κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, δεδομένου ότι, για να έχει ο Τούρκος εργαζόμενος δικαίωμα ανανεώσεως της άδειάς του εργασίας, αρκεί να είχε νόμιμη απασχόληση πλέον του έτους στην υπηρεσία του ίδιου εργοδότη [25]. Συναφώς, η νόμιμη απασχόληση προϋποθέτει σταθερή και όχι πρόσκαιρη κατάσταση στην αγορά εργασίας του κράτους μέλους υποδοχής και προϋποθέτει, από την άποψη αυτή, την ύπαρξη μη αμφισβητουμένου δικαιώματος διαμονής [26].

55. Ειδικότερα, η απασχόληση Τούρκου υπηκόου βάσει άδειας διαμονής χορηγηθείσας κατόπιν απάτης η οποία επέσυρε ποινική καταδίκη ή βάσει προσωρινής άδειας διαμονής η οποία ισχύει μόνον εν αναμονή της οριστικής αποφάσεως επί του δικαιώματός του διαμονής δεν δύναται να δημιουργήσει δικαιώματα υπέρ του υπηκόου αυτού δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 [27].

56. Στην υπό κρίση υπόθεση, ο A. Gülbahce δεν καταδικάστηκε για απατηλή συμπεριφορά και διέθετε εξάλλου άδεια διαμονής και άδεια εργασίας αορίστου χρόνου βάσει των οποίων μπορούσε να ασκήσει ελεύθερα μισθωτή δραστηριότητα στη Γερμανία. Εν πάση περιπτώσει, στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει αν ο A. Gülbahce πληρούσε τις προϋποθέσεις του άρθρου 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80.

57. Επομένως, φρονώ ότι, εάν αποδειχθεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου ότι ο A. Gülbahce πληρούσε την προϋπόθεση του ενός έτους νόμιμης απασχολήσεως στην αγορά εργασίας της Γερμανίας κατά την ημερομηνία της ανακλήσεως των αδειών διαμονής του Αυγούστου 2001 και του Ιανουαρίου 2004, τότε αυτός θα μπορούσε να επικαλεσθεί τα δικαιώματα που του παρέχει η διάταξη αυτή για τους σκοπούς της παρατάσεως της ισχύος της άδειάς του διαμονής και, ως εκ τούτου, οι αρμόδιες γερμανικές αρχές δεν θα μπορούσαν νομίμως να ανακαλέσουν τις άδειες διαμονής αναδρομικώς από την ημερομηνία κατά την οποία έπαυσε να υφίσταται ο λόγος από τον οποίο το εθνικό δίκαιο εξαρτούσε τη χορήγηση της αδείας του.

58. Αντιθέτως, εάν το αιτούν δικαστήριο διαπίστωνε ότι ο A. Gülbahce δεν πληρούσε την προϋπόθεση αυτή, ορθώς θα απέρριπτε το ενδεχόμενο παρατάσεως της ισχύος της άδειάς του βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80.

59. Στην περίπτωση αυτή, τίθεται το ζήτημα αν ο A. Gülbahce μπορεί να επικαλεσθεί το άρθρο 10, παράγραφος 1, της αποφάσεως αυτής για τους σκοπούς της παρατάσεως της ισχύος της άδειας διαμονής του.

23 — Ομοίως (σκέψεις 51 και 52).

24 — Ομοίως (σκέψεις 29 και 30).

25 — Ομοίως (σκέψη 38).

26 — Ομοίως (σκέψη 31).

27 — Ομοίως (σκέψη 47).

Β– *Ο A. Gülbahce δεν μπορεί να στηριχθεί στο δικαίωμα που απορρέει από το άρθρο 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80*

60. Με το πρώτο του ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται δηλαδή, κατ' ουσίαν, ποιο είναι το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 10, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80. Παρέχει η διάταξη αυτή σε Τούρκο υπήκοο που διαθέτει άδεια εργασίας αορίστου χρόνου τη δυνατότητα να επιτύχει βάσει του άρθρου αυτού παράταση της άδειάς του διαμονής, καίτοι το άρθρο 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως αυτής, τις προϋποθέσεις του οποίου δεν πληροί ο εν λόγω υπήκοος, ορίζει τα αντίθετα;

61. Συγκεκριμένα, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι ο A. Gülbahce δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι εμπίπτει σε μία από τις περιπτώσεις του άρθρου 6, παράγραφος 1, της εν λόγω αποφάσεως διότι, όταν ανακλήθηκε η άδειά του διαμονής, δεν είχε εργαστεί αδιαλείπτως τουλάχιστον ένα έτος στην υπηρεσία του ίδιου εργοδότη.

62. Όσον αφορά, πρώτον, την ενδεχόμενη κατ' αναλογία εφαρμογή των κανόνων της Συμφωνίας ΕΟΚ-Μαρόκου ή της ευρωμεσογειακής συμφωνίας, πρέπει να διευκρινιστεί η διαφορά μεταξύ των συμφωνιών αυτών και της Συμφωνίας Συνδέσεως.

63. Το Δικαστήριο υπογράμμισε τη διαφορά αυτή στη σκέψη 61 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Eddline El-Yassini, επισημαίνοντας ότι υφίστανται ουσιαστικές διαφορές μεταξύ της Συμφωνίας ΕΟΚ-Μαρόκου και της Συμφωνίας Συνδέσεως, τόσο ως προς το γράμμα τους όσο και ως προς το αντικείμενο και τον σκοπό τους, και καταλήγοντας ότι η νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τη Συμφωνία Συνδέσεως δεν μπορεί να τύχει κατ' αναλογία εφαρμογής επί της Συμφωνίας ΕΟΚ-Μαρόκου.

64. Έτσι, με την απόφαση εκείνη, το Δικαστήριο επισήμανε ότι η Συμφωνία Συνδέσεως είχε ως σκοπό την επίτευξη προοδευτικής ενσωματώσεως των Τούρκων εργαζομένων ενόψει της προσχωρήσεως της Τουρκικής Δημοκρατίας στην Ένωση, ενώ η Συμφωνία ΕΟΚ-Μαρόκου είχε ως πλαίσιο μόνο τη συνολική οικονομική συνεργασία [28].

65. Το Δικαστήριο, αφού υπενθύμισε το άρθρο 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80, αναφέρει ότι σ' αυτό ακριβώς το πλαίσιο, κατά πάγια νομολογία, Τούρκος εργαζόμενος, ο οποίος πληροί τις προϋποθέσεις της διατάξεως αυτής, μπορεί να ζητήσει την παράταση της ισχύος της αδείας του διαμονής στο κράτος μέλος υποδοχής προκειμένου να συνεχίσει να ασκεί εκεί νόμιμη έμμισθη δραστηριότητα [29].

66. Διαπιστώνοντας ότι οι εν λόγω διατάξεις εκφράζουν τη συγκεκριμένη οικονομία της αποφάσεως εκείνης, το Δικαστήριο κατέληξε ευλόγως ότι η ερμηνεία της Συμφωνίας ΕΟΚ-Μαρόκου δεν μπορούσε να γίνει κατ' αναλογία των διατάξεων αυτών.

67. Για τους ίδιους λόγους πρέπει να γίνει δεκτό στην παρούσα υπόθεση συμπέρασμα αμοιβαίως αντίστοιχο με εκείνο στο οποίο κατέληξε το Δικαστήριο στην ανωτέρω υπόθεση.

68. Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο τόνισε, στη σκέψη 53 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Eddline El-Yassini, ότι η παράταση της ισχύος της αδείας παραμονής Τούρκου υπηκόου προκειμένου να συνεχίσει να ασκεί νόμιμη έμμισθη δραστηριότητα προϋποθέτει ότι πληρούνται οι όροι που τάσσει το άρθρο 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80. Όμως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι στη Συμφωνία

28 — Βλ. σκέψεις 54 και 58 της εν λόγω αποφάσεως.

29 — Βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Eddline El-Yassini (σκέψη 53 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

ΕΟΚ-Μαρόκου δεν υπάρχει ισοδύναμη διάταξη. Το στοιχείο αυτό συνηγορεί από μόνο του στην απόρριψη της κατ' αναλογία ερμηνείας που προτείνει ο A. Gülbahce. Τούτο επιβάλλεται κατά μείζονα λόγο διότι η εν λόγω διάταξη αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του συστήματος της Συμφωνίας Συνδέσεως λόγω του αντικειμένου και του σκοπού της.

69. Επομένως, κατά τη γνώμη μου, η περίπτωση της αποφάσεως εκείνης δεν μπορεί να μεταφερθεί στην υπό εξέταση υπόθεση.

70. Εφόσον ο A. Gülbahce δεν πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80, δεν μπορεί να επικαλεστεί κανένα δικαίωμα ανανεώσεως ή παρατάσεως της ισχύος της άδειας διαμονής δυνάμει της αποφάσεως αυτής.

71. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από την προπαρατεθείσα απόφαση Unal, όταν βασίμως μπορεί να γίνει επίκληση δικαιωμάτων που απορρέουν από το άρθρο 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 ως κεκτημένων δικαιωμάτων, το γεγονός ότι δεν συντρέχουν πλέον οι αρχικές περιστάσεις υπό τις οποίες αυτά γεννήθηκαν δεν ασκεί επιρροή[30]. Όμως, αν δεν πληρούται η προϋπόθεση της ελάχιστης διάρκειας της απασχόλησης που προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως αυτής, τα δικαιώματα που απορρέουν από αυτό δεν μπορούν να αποκτηθούν.

72. Επομένως, το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 10, παράγραφος 1, της εν λόγω αποφάσεως μπορεί τώρα να διευκρινιστεί.

73. Η διάταξη αυτή ανήκει στο συγκεκριμένο σύστημα της Συμφωνίας Συνδέσεως και της αποφάσεως 1/80. Συμπληρώνει, επομένως, το άρθρο 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως αυτής και δεν αντιβαίνει προς αυτό, αντίθετα προς την ερμηνεία που υποστηρίζει ο A. Gülbahce. Συγκεκριμένα, η διάταξη αυτή προβλέπει ένα σύστημα προοδευτικής ενσωματώσεως, δεδομένου ότι η διαδικασία που καθιερώνει αρχίζει με ένα καθεστώς που περιορίζει τα δικαιώματα των Τούρκων εργαζομένων που είναι ενταγμένοι στη νόμιμη αγορά εργασίας.

74. Το προοδευτικό σύστημα απόκτησης δικαιώματος ασκήσεως επαγγελματικής δραστηριότητας περιλαμβάνει, στα πρώτα στάδια, περιορισμούς που ομοιάζουν με διακρίσεις λόγω ιθαγένειας, όπως φαίνεται από το άρθρο 6, παράγραφος 1, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως αυτής που παραχωρεί προτεραιότητα στους εργαζομένους των κρατών μελών. Οι περιορισμοί αυτοί δικαιολογούνται από το συνολικό πνεύμα της Συμφωνίας Συνδέσεως και αφορούν την απόκτηση του δικαιώματος αναζητήσεως εργασίας.

75. Από τη στιγμή, όμως, της κτήσεως του δικαιώματος αυτού, δεν μπορεί να υπάρξει οποιαδήποτε δυσμενής διάκριση όσον αφορά τις προϋποθέσεις ασκήσεώς του. Αυτό ακριβώς υπενθυμίζει, κατά τη γνώμη μου, το άρθρο 10, παράγραφος 1, της εν λόγω αποφάσεως.

76. Φρονώ, συνεπώς, ότι οι προϋποθέσεις προσβάσεως στην απασχόληση των Τούρκων εργαζομένων διέπονται μόνον από το άρθρο 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 και ότι το άρθρο 10, παράγραφος 1, της αποφάσεως αυτής δεν μπορεί, επομένως, να ρυθμίζει επίσης τις προϋποθέσεις αυτές και να μπορεί έτσι ο ενδιαφερόμενος να στηρίξει την αίτησή του περί παρατάσεως της ισχύος της άδειάς του διαμονής στην εν λόγω διάταξη.

77. Υπενθυμίζω, συναφώς, ότι, στο παρόν στάδιο εξελίξεως του δικαίου της Ένωσης, οι διατάξεις της Συμφωνίας Συνδέσεως δεν σφετερίζονται την αρμοδιότητα των κρατών μελών να ρυθμίζουν τόσο την είσοδο στο έδαφός τους των Τούρκων υπηκόων όσο και τις προϋποθέσεις της πρώτης επαγγελματικής δραστηριότητάς τους, αλλά ρυθμίζουν αποκλειστικά την κατάσταση των Τούρκων εργαζομένων οι οποίοι έχουν ήδη ενταχθεί κανονικά στο κράτος μέλος υποδοχής κατόπιν νόμιμης απασχολήσεως

30 — Βλ. σκέψη 50 της αποφάσεως αυτής.

ορισμένης διάρκειας, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στο άρθρο 6 της αποφάσεως 1/80[31]. Συνεπώς, η πρώτη είσοδος ενός Τούρκου υπηκόου στο έδαφος κράτους μέλους διέπεται, καταρχήν, αποκλειστικά από το εθνικό δίκαιο του εν λόγω κράτους και ο ενδιαφερόμενος μπορεί να επικαλείται, βάσει του δικαίου της Ένωσης, ορισμένα δικαιώματα σχετικά με την άσκηση έμμισθου ή ελεύθερου επαγγέλματος και, συνακόλουθα, σχετικά με τη διαμονή μόνον αν διαμένει ήδη νομίμως στο συγκεκριμένο κράτος μέλος[32].

78. Η Συμφωνία Συνδέσεως δεν κατοχυρώνει, επομένως, κανένα δικαίωμα διαμονής για τους Τούρκους εργαζομένους.

79. Ως εκ τούτου, εάν γίνει δεκτό ότι ο Τούρκος εργαζόμενος, ο οποίος δεν πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80, μπορεί να επικαλεσθεί το άρθρο 10, παράγραφος 1, της αποφάσεως αυτής, τούτο θα είχε ως αποτέλεσμα να υποχρεωθούν τα κράτη μέλη να παρατείνουν την ισχύ της άδειας διαμονής του εργαζομένου αυτού, παρά το γεγονός ότι η περίπτωση έχει κριθεί ως μη νόμιμη από τις αρμόδιες εθνικές αρχές στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής.

80. Μια τέτοια ερμηνεία θα δημιουργούσε δικαίωμα διαμονής υπέρ του Τούρκου εργαζομένου από τη στιγμή που αυτός αποκτά άδεια εργασίας αορίστου χρόνου. Ένα τέτοιο δικαίωμα όχι μόνο δεν προβλέπεται από τη Συμφωνία Συνδέσεως, αλλά επιπλέον αποτελεί σφετερισμό της αρμοδιότητας που έχουν τα κράτη μέλη να ρυθμίζουν την είσοδο στο έδαφός τους Τούρκων υπηκόων μέχρι την απόκτηση των δικαιωμάτων που προβλέπονται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80.

81. Μια τέτοια ερμηνεία θα καταστρατηγούσε το σύστημα που θεσπίστηκε με την απόφαση 1/80.

82. Κατόπιν όλων των ανωτέρω, έχω τη γνώμη ότι το άρθρο 10, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 έχει την έννοια ότι ο Τούρκος εργαζόμενος που έχει άδεια εργασίας αορίστου χρόνου και δεν πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως αυτής δεν μπορεί να επικαλεσθεί την εν λόγω διάταξη για να αξιώσει παράταση της ισχύος της άδειάς του διαμονής στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής.

## V – Πρόταση

83. Σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει ως εξής στα ερωτήματα του Hamburgisches Oberverwaltungsgericht:

1) Το άρθρο 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως, της 19ης Σεπτεμβρίου 1980, σχετικά με την ανάπτυξη της συνδέσεως, την οποία εξέδωσε το Συμβούλιο Συνδέσεως που συστάθηκε με τη Συμφωνία Συνδέσεως μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας, η οποία υπογράφηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 1963 στην Άγκυρα, αφενός, από τη Δημοκρατία της Τουρκίας και, αφετέρου, από τα κράτη μέλη της ΕΟΚ και την Κοινότητα, έχει την έννοια ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να ανακαλούν την άδεια διαμονής Τούρκου εργαζομένου αναδρομικά από την ημερομηνία κατά την οποία έπαυσε να υφίσταται ο λόγος από τον οποίο το εθνικό δίκαιο εξαρτά τη χορήγηση της αδείας του, όταν ο εν λόγω εργαζόμενος δεν κρίθηκε ένοχος για απατηλή συμπεριφορά και η ανάκληση έλαβε χώρα μετά τη νόμιμη απασχόληση διάρκειας ενός έτους που προβλέπεται στη διάταξη αυτή.

31 — Βλ. απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 2003, C-317/01 και C-369/01, Abatay κ.λπ. (Συλλογή 2003, σ. I-12301, σκέψη 63 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Βλ., επίσης, απόφαση Unal, προπαρατεθείσα (σκέψη 41).

32 — Απόφαση Abatay κ.λπ., προπαρατεθείσα (σκέψη 65 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

2) Το άρθρο 10, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 έχει την έννοια ότι ο Τούρκος εργαζόμενος που έχει άδεια εργασίας αορίστου χρόνου και δεν πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως αυτής δεν μπορεί να επικαλεσθεί την εν λόγω διάταξη για να αξιώσει παράταση της ισχύος της άδειάς του διαμονής στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής.